МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«МАРКЕТИНГ»

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ – Перший (бакалаврський)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ – Бакалавр

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ – D5 Маркетинг

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ – D Бізнес, адміністрування та право

ОСВІТНЯ КВАЛІФІКАЦІЯ – Бакалавр маркетингу

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ
Державного біотехнологічного університету
протокол № 9 від « 24» квітня 2025р.
та вводиться в дію з «01» вересня 2025р.

В.о. ректора

_____ /Андрій Кудряшов/

Харків – 2025

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ ОНОВЛЕННЯ
освітньої програми
«МАРКЕТИНГ»

«ПОГОДЖЕНО»
Керівник центра менеджменту якості освіти

_____ Аліна ДИДИКІНА
«24» квітня 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»
Декан факультету управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю

_____ Наталія ПЕНКІНА
«24» квітня 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»
Керівник навчального відділу

_____ Анастасія КАШПЕРСЬКА
«24» квітня 2025 р.

Внесені зміни до освітньої програми рішенням вченої ради Державного біотехнологічного університету (протокол № 16 від 28.05.2026 року) на підставі ст. 6 Закону України «Про основи національного спротиву».

ПЕРЕДМОВА

Удосконалено проєктною групою у складі:

1. Керівника проєктної групи **Олініченко К.С.,** канд, екон. наук., доцент, доцент кафедри маркетингу, управління репутацією та клієнтським досвідом;

2. **Савицька Н.Л.,** д-р екон. наук., професор, кафедри маркетингу, управління репутацією та клієнтським досвідом;

3. **Бубенець І.Г.,** канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, управління репутацією та клієнтським досвідом.

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. Президент ГО «Українська асоціація маркетингу», представник ESOMAR в Україні 2005-2016 р., канд. екон. наук, доцент Ірина ЛИЛИК

2. Професор кафедри маркетингу Національного університету харчових технологій МОН України, д-р. екон. наук, професор Лариса СТРАШИНСЬКА

3. Керівник відділу маркетингу ТОВ «ТЕРРА» Інна ПАНЧЕНКО

4. Виконавчий директор ТОВ «УКР-ТРЕЙД» Сергій МАКЄЄВ

1. ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «МАРКЕТИНГ» ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ D5 МАРКЕТИНГ

1. Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Державний біотехнологічний університет Кафедра маркетингу, управління репутацією та клієнтським досвідом
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Перший (бакалаврський) рівень Кваліфікація – бакалавр маркетингу Спеціальність D5 Маркетинг
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Маркетинг» зі спеціальності D5 Маркетинг
Обмеження щодо форм навчання	Без обмежень.
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний Обсяг освітньої програми: – на базі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 3 роки 10 місяців; – на базі ступеня «молодший бакалавр» (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»), заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати не більше, ніж 120 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньої програми. Термін навчання становить – 1 рік 10 місяців; – на базі освітньо-професійного ступеню «фаховий молодший бакалавр», заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати не більше, ніж 60 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньої програми. Термін навчання становить – 2 роки 10 місяців. Прийом на основі ступенів «молодший бакалавр», «фаховий молодший бакалавр» або освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» здійснюється за результатами зовнішнього незалежного оцінювання в порядку, визначеному законодавством. Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених Стандартом вищої освіти.
Наявність акредитації	Сертифікат про акредитацію спеціальності №16608, дійсний до 31.12.2027 р.

Цикл/рівень	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти; НРК України – 6 рівень; QF-EHEA – перший цикл; EQFLLL – 6 рівень.
Передумови	Повна загальна середня освіта або наявність ступеня молодшого бакалавра, фахового молодшого бакалавра або освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст».
Мова(и) викладання	Українська.
Термін дії освітньої програми	До завершення періоду навчання або наступного оновлення програми
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://biotechuniv.edu.ua/pro-universitet/osvitnya-diyalnist/osvitni-programi
2. Мета освітньої програми	
Підготовка бакалаврів маркетингу, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми маркетингової діяльності з орієнтацією на потреби споживчого ринку та розвиток сталих продовольчих систем в умовах невизначеності.	
3. Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	D Бізнес, адміністрування та право D5 Маркетинг *Об'єктами вивчення:* маркетингова діяльність як форма взаємодії суб'єктів ринкових відносин для задоволення їх економічних та соціальних інтересів. *Цілі навчання:* підготовка бакалаврів маркетингу, які володіють сучасним економічним мисленням та відповідними компетентностями, необхідними для провадження ефективної маркетингової діяльності. *Теоретичний зміст предметної області:* суть маркетингу як сучасної концепції управління бізнесом; понятійно-категоріальний апарат, принципи, функції, концепції маркетингу та їх історичні передумови; специфіка діяльності ринкових суб'єктів у різних сферах та на різних типах ринків; зміст маркетингової діяльності, розроблення маркетингових стратегій та формування управлінських рішень у сфері маркетингу. *Методи, методики та технології:* загальнонаукові та спеціальні методи, професійні методики та технології, необхідні для забезпечення ефективної маркетингової діяльності. *Інструменти та обладнання:* сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти,

	необхідні для прийняття та імплементації маркетингових управлінських рішень.
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна програма
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Бакалаврська програма поєднує фундаментальну теоретичну та практичну підготовку орієнтовану на потреби споживчого ринку, з розумінням маркетингової діяльності в сталих продовольчих системах. Ключові слова: маркетинг, аналітичний маркетинг, поведінка споживачів, трейд-маркетинг, бренд-менеджмент, маркетингові інновації, агропродовольчий маркетинг, маркетинг сталого розвитку.
Особливості програми	Особливість бакалаврської освітньої програми полягає в поєднанні фундаментальної маркетингової підготовки з урахуванням галузевої специфіки споживчих ринків і продовольчих систем. Здобуті компетентності дають можливість не лише застосовувати універсальні маркетингові інструменти, а й враховувати специфіку агропродовольчого ринку, поведінку споживачів харчових продуктів та сучасні тенденції розвитку споживчого середовища.
4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Бакалаври маркетингу можуть працювати в службах маркетингу на підприємствах, фірмах, організаціях, установах фінансового та нефінансового сектору економіки, в консалтингових та дослідницьких організаціях.
Подальше навчання	Мають право продовжити навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти.
5. Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Студентоцентроване навчання, проблемно-орієнтоване навчання, електронне навчання в цифровому середовищі ДБТУ з використанням хмарних технологій, самонавчання, навчання на основі досліджень. Викладання проводиться у вигляді лекцій, інтерактивних лекцій, семінарів, практичних занять, майстер-класів, самостійної та індивідуальної роботи. Комбінація лекцій, практичних занять із розв'язанням ситуаційних завдань та використанням кейс-методів, ділових ігор, самостійна робота на основі підручників та конспектів, консультації з викладачами, інтерактивних тренінгів, що розвивають комунікативні та лідерські навички й уміння працювати у команді. Проблемно-орієнтоване навчання з набуттям

	компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі маркетингу.
Оцінювання	Оцінювання здійснюється згідно Положення «Про організацію освітнього процесу в Державному біотехнологічному університеті» №01-01/312 від «11» вересня 2025 р. URL: https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2025/09/pol-org-op-25rv1.pdf Поточний контроль – усне та письмове опитування, тестування, презентація та захист індивідуальних завдань. Проміжний контроль – усне та письмове опитування, тестування, виконання та захист індивідуальних завдань. Підсумковий контроль – письмові та комбіновані екзамени і заліки з урахуванням накопичених балів поточного контролю; презентація та захист звітів з тренінгів та переддипломної практики. Атестація здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи.
6. Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів маркетингу і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК9. Навички використання інформаційних і комунікаційних

	технологій. ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК11. Здатність працювати в команді. ЗК12. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК13. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК14. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК15.Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимої корупції та будь яких інших проявів доброчесності (Внесені зміни до освітньої програми рішенням вченої ради ДБТУ, протокол № 14 від 28.06.2024 року, на підставі наказу МОН України № 842 від 13.06.2024 року). ЗК*. Знання, уміння і навички, необхідні для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, участі у національному спротиві. * формується дисципліною обов'язкового вивчення «Основи національного супротиву» для здобувачів денної форми та «Національно-патріотична та правова підготовка молоді» для здобувачів заочної форми та іноземців відповідно до Закону України «Про основи національного спротиву», Закону України від 25 березня 2026 року № 4826-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань підготовки громадян України до національного спротиву»
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)	СК1. Здатність логічно і послідовно відтворювати отримані знання предметної області маркетингу. СК2. Здатність критично аналізувати й узагальнювати положення предметної області сучасного маркетингу. СК3. Здатність використовувати теоретичні положення маркетингу для інтерпретації та прогнозування явищ і процесів у маркетинговому середовищі. СК4. Здатність проваджувати маркетингову діяльність на основі розуміння сутності та змісту теорії маркетингу і функціональних зв'язків між її складовими. СК5. Здатність коректно застосовувати методи, прийоми та інструменти маркетингу. СК6. Здатність проводити маркетингові дослідження у різних сферах маркетингової діяльності. СК7. Здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів. СК8. Здатність розробляти маркетингове забезпечення розвитку бізнесу в умовах невизначеності. СК9. Здатність використовувати інструментарій маркетингу в інноваційної діяльності. СК10. Здатність використовувати маркетингові інформаційні системи в ухваленні маркетингових рішень і розробляти

	рекомендації щодо підвищення їх ефективності. СК11. Здатність аналізувати поведінку ринкових суб'єктів та визначати особливості функціонування ринків. СК12. Здатність обґрунтовувати, презентувати і впроваджувати результати досліджень у сфері маркетингу. СК13. Здатність планування і провадження ефективної маркетингової діяльності ринкового суб'єкта в крос-функціональному розрізі. СК14. Здатність пропонувати вдосконалення щодо функцій маркетингової діяльності. *СК15. Здатність розробляти та обґрунтовувати маркетингові рішення на споживчому ринку з урахуванням принципів сталого розвитку продовольчих систем.*
7. Програмні результати навчання	
	Р1. Демонструвати знання і розуміння теоретичних основ та принципів провадження маркетингової діяльності. Р2. Аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності. Р3. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань у сфері маркетингу. Р4. Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію. Р5. Виявляти й аналізувати ключові характеристики маркетингових систем різного рівня, а також особливості поведінки їх суб'єктів. Р6. Визначати функціональні області маркетингової діяльності ринкового суб'єкта та їх взаємозв'язки в системі управління, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність такої діяльності. Р7. Використовувати цифрові інформаційні та комунікаційні технології, а також програмні продукти, необхідні для належного провадження маркетингової діяльності та практичного застосування маркетингового інструментарію. Р8. Застосовувати інноваційні підходи щодо провадження маркетингової діяльності ринкового суб'єкта, гнучко адаптуватися до змін маркетингового середовища. Р9. Оцінювати ризики провадження маркетингової діяльності, встановлювати рівень невизначеності маркетингового середовища при прийнятті управлінських рішень. Р10. Пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері маркетингу, представникам різних структурних підрозділів ринкового

	суб'єкта. Р11. Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта. Р12. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним. Р13. Відповідати за результати своєї діяльності, виявляти навички підприємницької та управлінської ініціативи. Р14. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані маркетингові рішення. Р15. Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості. Р16. Відповідати вимогам, які висуваються до сучасного маркетолога, підвищувати рівень особистої професійної підготовки. Р17. Демонструвати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами, а також належного використання професійної термінології. Р18. Демонструвати відповідальність у ставленні до моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства у професійній маркетинговій діяльності. Р19. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів не доброчесної поведінки серед суб'єктів ринку та вміти застосовувати їх в професійній діяльності. *Р20. Розробляти маркетингові рішення на споживчому ринку з урахуванням принципів сталого розвитку продовольчих систем.*
8. Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Науково-педагогічні працівники залучені до реалізації програми відповідають кадровим вимогам ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Науково-педагогічні працівники беруть участь у професійних об'єднаннях, проходять стажування, підвищення кваліфікації та здійснюють наукові дослідження за профілем програми.
Матеріально - технічне забезпечення	Матеріально-технічна база відповідає технологічним вимогам щодо провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти. У її склад входять: навчальні корпуси, навчальні приміщення університету, приміщення для навчання студентів (лекційні аудиторії, кабінети для практичних та семінарських занять), комп'ютерні класи, спортивні зали, приміщення для науково-педагогічних працівників, службові приміщення, бібліотека, читальні зали, їдальні, буфети, медичні пункти, гуртожитки.

Інформаційне та навчально - методичне забезпечення	Інформаційне та навчально-методичне забезпечення відповідає ліцензійним вимогам, має актуальний змістовий контент, базується на сучасних інформаційно-комунікаційних технологіях та включає: – офіційний сайт ДБТУ: http://biotechuniv.edu.ua/, офіційний сайт ФУТПМД: https://biotechuniv.edu.ua/fakulteti-instituti/fakultet-upravlinnya-torgovelno-pidpriyemnitskoyu-ta-mitnoyu-diyalnistyu/ і сайт кафедри маркетингу, управління репутацією та клієнтським досвідом: https://biotechuniv.edu.ua/fakulteti-instituti/fakultet-upravlinnya-torgovelno-pidpriyemnitskoyu-ta-mitnoyu-diyalnistyu/kafedra-marketingu-upravlinnya-reputatsieyu-ta-klientskim-dosvidom/; – необмежений доступ до мережі Інтернет; – наукова бібліотека ДБТУ, читальні зали; – віртуальне навчальне середовище Moodle; – навчальні і робочі плани; – графіки навчального процесу; – робочі програми та силабуси дисциплін; – дидактичні матеріали для самостійної та індивідуальної роботи студентів; – програми практик; – методичні вказівки щодо виконання кваліфікаційних робіт; - інституційний репозиторій та ін.
9 Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між ДБТУ та закладами вищої освіти України
Міжнародна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між ДБТУ та зарубіжними закладами-партнерами
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Програма передбачає можливість навчання іноземних громадян. Згідно чинного законодавства про підготовку іноземних громадян Навчання іноземних здобувачів вищої освіти здійснюється на загальних умовах, за кошти фізичних осіб, з додатковою мовною підготовкою.

ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

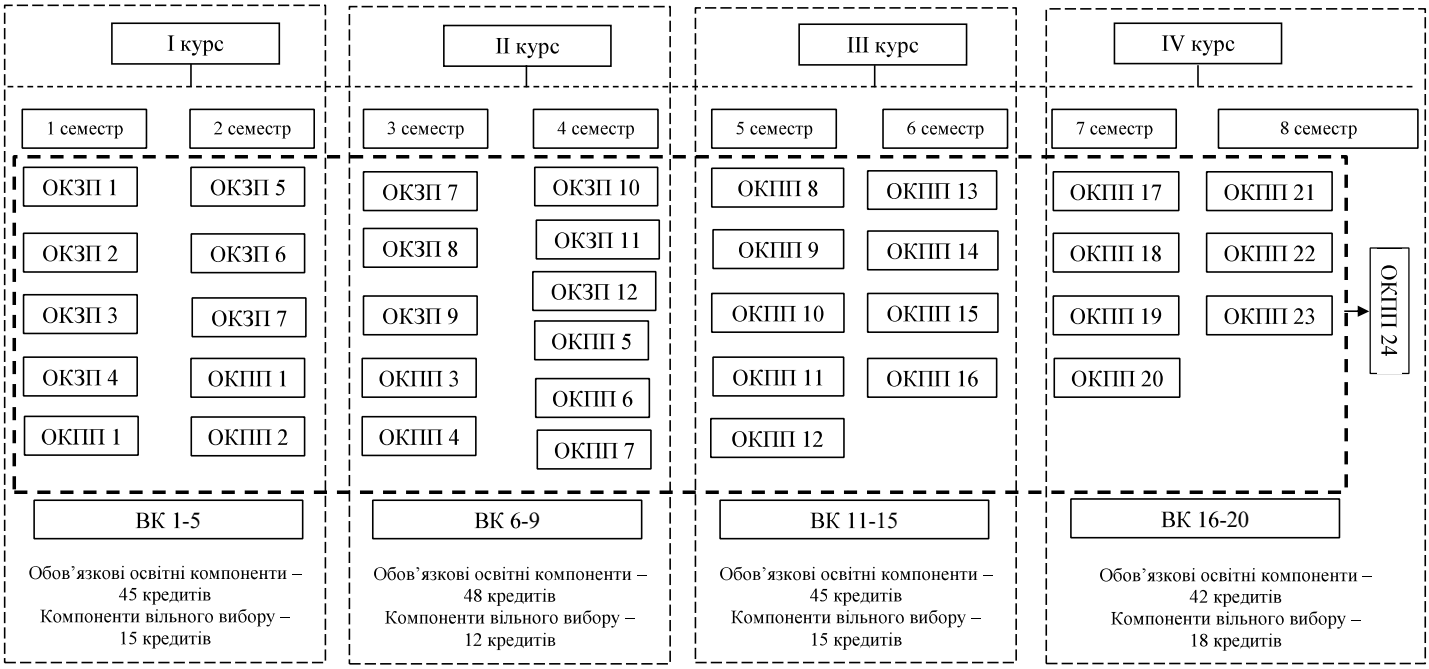
2.1. Перелік компонент ОПП

Код	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти ОПП			
ОКЗП 1	Вища та прикладна математика	3	залік
ОКЗП 2	Українська мова (за професійним спрямуванням)	4	іспит
ОКЗП 3	Економічна теорія (мікро, макро)	4	іспит
ОКЗП 4	Академічне письмо та доброчесність в маркетингу	5	іспит
ОКЗП 5	Історія української державності та громадянське суспільство	4	іспит
ОКЗП 6	Інформаційні та комунікаційні технології	4	іспит
ОКЗП 7	Іноземна мова за професійним спрямуванням	10	залік
ОКЗП 8	Соціологія комунікацій	3	залік
ОКЗП 9	Філософія	4	іспит
ОКЗП 10	Соціально відповідальний маркетинг	5	іспит
ОКЗП 11	Самоменеджмент	4	залік
ОКЗП 12	Основи національного спротиву / Національно-патріотична та правова підготовка молоді	3	залік
ОКПП 1	Фундаментальний маркетинг	10	іспит
ОКПП 2	Навчальна практика «Вступ до фаху»	6	залік
ОКПП 3	Маркетингові дослідження	4	іспит
ОКПП 4	Статистика	4	іспит
ОКПП 5	Цифрова економіка	5	іспит
ОКПП 6	Цифровий маркетинг	5	іспит
ОКПП 7	Навчальна практика з маркетингових досліджень	6	залік
ОКПП 8	Фінанси підприємства	4	іспит
ОКПП 9	Облік та оподаткування суб'єктів господарювання	4	залік
ОКПП 10	Маркетингова товарна політика та ціноутворення	6	іспит
ОКПП 11	Маркетингові комунікації	5	іспит
ОКПП 12	Маркетингова логістика та збут	5	іспит
ОКПП 13	Аналітичний маркетинг	5	іспит

Код	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
ОКПП 14	Трейд-маркетинг	5	іспит
ОКПП 15	Поведінка споживачів	5	залік
ОКПП 16	Навчальна практика «Комплексний тренінг з прикладного маркетингу»	6	залік
ОКПП 17	Маркетингові інновації	4	іспит
ОКПП 18	Бренд-менеджмент	4	залік
ОКПП 19	Менеджмент	5	іспит
ОКПП 20	Маркетинг сталого розвитку	5	іспит
ОКПП 21	Підприємництво	4	іспит
ОКПП 22	Агропродовольчий маркетинг	4	іспит
ОКПП 23	Передатестаційна практика	6	залік
ОКПП 24	Виконання та захист кваліфікаційної роботи бакалавра	10	захист кваліфікаційної роботи
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		**180**	
Вибіркові компоненти ОПП*			
Загальний обсяг вибіркових компонент:		**60**	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		**240**	

**Вибір дисциплін здобувачами реалізується на основі Положення про порядок обрання студентами вибіркових навчальних дисциплін у Державному біотехнологічному університеті (https://biotechuniv.edu.ua/pro-universitet/publichna-informatsiya/normatyvna-baza/).*

2.1. Структурно-логічна схема освітньої програми

3. ФОРМА АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Атестація здобувачів вищої освіти проводиться на основі оцінювання результатів навчання та рівня сформованості компетентностей. Атестація здійснюється в формі написання та захисту кваліфікаційної роботи.

Форми атестації здобувачів вищої освіти	**Атестація** – це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандарту вищої освіти, у формі написання та захисту кваліфікаційної роботи бакалавра. Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до вимог стандарту вищої освіти та освітньо-професійної програми. Атестація здійснюється відкрито і гласно. Здобувачі вищої освіти та інші особи, присутні на атестації, можуть вільно здійснювати аудіо - та/або відеофіксацію процесу атестації. До атестації допускаються здобувачі вищої освіти, які успішно виконали навчальний план. Атестація здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи.
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота передбачає вирішення складних спеціалізованих задач та практичних проблем у галузі маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів маркетингу і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. Кваліфікаційна робота допускається до захисту за умови виконання вимог академічної доброчесності. Аналіз виконання вимог академічної доброчесності здійснюється згідно Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин: https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/norm-b-acad-pol1n.pdf та Положення про організацію і порядок перевірки на наявність текстових запозичень в академічних текстах працівників та здобувачів вищої освіти: https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2025/03/pol-pro-plagiat-25v.pdf

4. ВИМОГИ ДО НАЯВНОСТІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Система внутрішнього забезпечення університетом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) у Державному біотехнологічному університеті здійснюється згідно Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2025/02/norm-b-acad-pol7v.pdf передбачає здійснення таких процедур і заходів:

1) визначення принципів і процедур забезпечення якості вищої освіти;

2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;

3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників університету та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті університету, на інформаційних стендах тощо;

4) забезпечення підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;

5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;

6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;

7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;

8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях працівників університету і здобувачів вищої освіти;

9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення університетом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за поданням університету оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджується Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та міжнародним стандартом і рекомендаціями щодо забезпечення якості вищої освіти.

Принципи забезпечення якості освіти:

- відповідність європейським і національним стандартам якості вищої освіти;
- системний підхід, який передбачає управління якістю на всіх рівнях освітнього процесу;
- процесний підхід до управління;
- здійснення моніторингу якості;
- постійне підвищення якості;

- залучення здобувачів вищої освіти, роботодавців та інших зацікавлених сторін до процесу забезпечення якості;

- публічність інформації на всіх етапах забезпечення якості.

Процедурами забезпечення якості освіти є:

- удосконалення планування освітньої діяльності;

- затвердження, моніторинг і періодичний перегляд освітніх програм;

- підвищення якості підготовки здобувачів вищої освіти;

- покращення кадрового потенціалу університету;

- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу;

- розвиток інформаційних систем з метою підвищення ефективності управління освітнім процесом;

- забезпечення публічності інформації про діяльність університету;

- створення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях учасників освітнього процесу.

Моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм

1. Механізм розробки та затвердження освітніх програм регулюється «Про освітні програми державного біотехнологічного університету» https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/norm-b-nm-op-pol4.pdf

2. Перегляд освітніх програм відбувається за результатами їхнього моніторингу.

3. Критерії, за якими відбувається перегляд освітніх програм, формулюються як у результаті зворотного зв'язку із науково-педагогічними працівниками, здобувачами вищої освіти, випускниками і роботодавцями, так і внаслідок прогнозування розвитку галузі та потреб суспільства.

4. Відповідальні за впровадження та виконання освітніх програм: випускова кафедра, науково-методична та вчена ради факультету, навчальний відділ, вчена рада університету.

Щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти

1. Оцінювання якості знань здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Державному біотехнологічному університеті» https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2025/03/pol-org-op-25rv.pdf .

2. Критерії оцінювання є обов'язковою складовою навчальної програми дисципліни. На початку семестру науково-педагогічний працівник, який викладає теоретичну частину дисципліни, повинен ознайомити студентів зі змістом, структурою, формою екзаменаційної (залікової) роботи та прикладами завдань попередніх років, а також із системою і критеріями її оцінювання.

3. Для врахування думки студентів щодо якості та об'єктивності системи оцінювання проводяться щорічні анонімні опитування (анкетування) студентів і випускників, а також моніторинг оцінювання ступеня задоволення здобувачів вищої освіти.

4. Результати оцінювання здобувачів вищої освіти обговорюються на засіданні вченої ради та оприлюднюються на офіційному вебсайті університету

5. Відповідальні за впровадження та виконання: дирекція, навчальний відділ, студентська рада, науково-методична рада, центр менеджменту якості університету.

Підвищення кваліфікації науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників

Підвищення кваліфікації науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників регулюється «Положенням про підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників Державного біотехнологічного університету» https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/norm-b-men-pol2.pdf та здійснюється на договірній основі у відповідності до діючої нормативної бази та базується принципах:

- обов'язковості та періодичності проходження підвищення кваліфікації;
- прозорості процедур організації стажування та підвищення кваліфікації;
- моніторингу відповідності змісту програм підвищення кваліфікації задачам професійного діяльності;
- впровадження результатів підвищення кваліфікації чи стажування в наукову та педагогічну діяльність.

Наявність необхідних ресурсів для організації освітнього процесу

Заклад вищої освіти забезпечує освітній процес необхідними та доступними для здобувачів вищої освіти ресурсами (кадровими, методичними, матеріальними, інформаційними та ін.) При плануванні, розподілі та наданні навчальних ресурсів і забезпеченні підтримки здобувачів вищої освіти враховуються потреби наявного студентського контингенту відповідно до форм здобуття освіти. Внутрішнє забезпечення якості освіти гарантує, що всі необхідні ресурси відповідають цілям навчання, є загальнодоступними, а студенти поінформовані про їх наявність та можуть їх використовувати у навчанні.

Для самостійної роботи студентів запроваджено електронний ресурс Moodle, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін.

Наявність інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом

Ефективному управлінню якістю освітньої діяльності в університеті сприяє автоматизована система управління, яка забезпечує: єдиний механізм у роботі з документами, унеможливлює їх дублювання, допомагає ефективно здійснювати їх пошук, володіючи мінімальною інформацією про них, надає можливість паралельного виконання операцій, що дозволяє скоротити час руху документів і підвищити оперативність їх виконання.

Публічність інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації

Достовірна, об'єктивна, актуальна та легкодоступна інформація про освітній процес за спеціальністю D5 Маркетинг публікується на офіційному вебсайті Державного біотехнологічного університету, включаючи освітні програми з висвітленням критеріїв відбору на навчання, запланованих результатів навчання за цими програмами, кваліфікації, а також зміст освітніх компонентів.

Запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти

Система забезпечення академічної доброчесності учасниками освітнього процесу в Державному біотехнологічному університеті, базується на моральних нормах, правилах етичної поведінки та принципах академічної доброчесності:

- сприяння становленню та розвитку партнерських відносин між учасниками освітнього процесу;
- сприяння формуванню та поширенню позитивного іміджу університету;
- збереження та примноження традицій університету, підвищення його престижу власними досягненнями;
- виявлення толерантності та поваги до релігії, культури, звичаїв та традицій учасників освітнього процесу всіх національностей;
- допомоги учасникам освітнього процесу, що опинились в складних життєвих обставинах та ін.
- забезпечення дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу досягається шляхом функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату.

Перевірка наукових, навчально-методичних та кваліфікаційних робіт на наявність академічного плагіату має на меті запобігання поширення плагіату в письмових роботах, розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, активізації самостійності і індивідуальності при створенні авторського твору та відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

Учасники освітнього процесу несуть адміністративну та дисциплінарну відповідальність за не доброчесну поведінку.

Таблиця 1

Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

Компоненти ОП	ІК	Загальні компетентності (ЗК)																Спеціальні компетентності (СК)													
		ЗК1	ЗК2	ЗК3	ЗК4	ЗК5	ЗК6	ЗК7	ЗК8	ЗК9	ЗК10	ЗК11	ЗК12	ЗК13	ЗК14	ЗК15	ЗК*	СК1	СК 2	СК 3	СК 4	СК 5	СК 6	СК7	СК 8	СК9	СК10	СК11	СК12	СК13	СК14	СК15
ОКЗП 1	+			+	+				+																						
ОКЗП 2	+				+																										
ОКЗП 3	+		+	+	+				+				+																		
ОКЗП 4	+				+										+	+															
ОКЗП 5	+	+			+											+															
ОКЗП 6	+				+					+			+														+				
ОКЗП 7	+				+						+		+	+																	
ОКЗП 8	+				+								+																		
ОКЗП 9	+	+	+		+																										
ОКЗП 10	+	+			+									+	+							+								+	+
ОКЗП 11	+				+	+																									
ОКЗП 12																	+														
ОКПП 1	+		+		+		+											+	+											+	
ОКПП 2	+				+	+	+	+				+																			
ОКПП 3	+				+		+		+				+			+				+	+	+	+				+	+			
ОКПП 4	+				+				+				+							+											
ОКПП 5	+				+								+																		
ОКПП 6	+				+		+			+								+	+								+	+	+		
ОКПП 7	+				+	+		+	+	+		+								+	+							+			
ОКПП 8	+				+								+																		
ОКПП 9	+				+								+																		
ОКПП 10	+				+		+			+									+	+	+		+						+		
ОКПП 11	+				+		+			+								+	+		+	+		+						+	
ОКПП 12	+				+		+			+								+	+		+	+		+						+	
ОКПП 13	+				+		+			+								+	+	+		+	+	+	+		+	+		+		
ОКПП 14	+				+													+	+							+				+		+

Продовження табл.1

Компоненти ОП	ІК	Загальні компетентності (ЗК)																Спеціальні компетентності (СК)													
		ЗК1	ЗК2	ЗК3	ЗК4	ЗК5	ЗК6	ЗК7	ЗК8	ЗК9	ЗК10	ЗК11	ЗК12	ЗК13	ЗК14	ЗК15	ЗК*	СК1	СК 2	СК 3	СК 4	СК 5	СК 6	СК 7	СК 8	СК 9	СК10	СК11	СК12	СК13	СК14	СК15
ОКПП 15	+				+		+											+	+		+		+					+				
ОКПП 16	+				+	+		+	+			+								+	+						+	+		+		
ОКПП 17	+				+								+	+								+	+								
ОКПП 18	+				+								+											+					+		+
ОКПП 19	+				+								+																		
ОКПП 20	+	+			+									+	+									+	+						+
ОКПП 21	+				+	+							+																		
ОКПП 22	+				+													+	+						+					+		+
ОКПП 23	+				+	+		+	+			+	+							+	+	+					+	+		+	+	
ОКПП 24	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Таблиця 2

Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

Компоненти ОП	Програмні результати навчання																			
	Р1	Р2	Р3	Р4	Р5	Р6	Р7	Р8	Р9	Р10	Р11	Р12	Р13	Р14	Р15	Р16	Р17	Р18	Р19	Р20
ОКЗП 1		+		+	+	+		+		+	+	+		+		+				
ОКЗП 2								+				+		+		+				
ОКЗП 3		+		+	+	+		+		+	+	+		+	+	+		+		
ОКЗП 4								+				+	+	+	+	+		+	+	
ОКЗП 5								+				+		+	+	+		+		
ОКЗП 6		+		+			+	+		+	+	+		+		+				
ОКЗП 7			+					+		+	+	+		+	+	+	+			
ОКЗП 8								+			+	+		+	+	+		+	+	
ОКЗП 9								+				+		+		+				
ОКЗП 10	+				+			+			+	+		+						
ОКЗП 11								+				+	+	+		+				
ОКЗП 12																				
ОКПП 1	+	+			+	+		+	+		+	+		+	+	+	+	+		
ОКПП 2		+	+		+	+		+	+		+	+	+	+		+				
ОКПП 3	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+		+				
ОКПП 4		+		+		+		+		+	+	+		+		+				
ОКПП 5								+			+	+		+		+				
ОКПП 6	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+		+	+			
ОКПП 7		+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+		+				
ОКПП 8								+			+	+		+		+				
ОКПП 9								+			+	+		+		+				
ОКПП 10	+											+	+	+	+			+		+
ОКПП 11	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+			
ОКПП 12	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+			
ОКПП 13	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			
ОКПП 14	+							+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+
ОКПП 15	+				+						+	+		+						
ОКПП 16		+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+		+				
ОКПП 17			+			+		+	+	+	+	+	+	+	+	+				
ОКПП 18								+	+	+	+	+	+	+	+	+				+
ОКПП 19								+			+	+		+		+				
ОКПП 20			+					+	+		+	+	+	+	+	+		+		+
ОКПП 21								+			+	+	+	+		+				
ОКПП 22								+			+	+	+	+	+					+
ОКПП 23	+	+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+		+				
ОКПП 24	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ

1. Про вищу освіту: Закон України. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.
2. Про освіту: Закон України. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19.
3. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text
4. Національна рамка кваліфікацій. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. No1341 (зі змінами). URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п.
5. Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 (зі змінами). URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п
6. Закон України «Про військовий обов'язок, Порядку проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2024-п.
7. Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010 (із змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності». URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п/page.
9. Національний класифікатор України: «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009: 2010. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/.
10. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 27.03.2025 р. №512. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/2025/03/27/nakaz-mon-512-vid-27-03-2025.pdf
11. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд. URL: http:// ihed.org.ua/ images/doc/04_2016_Rozvitok_sisitemi_zabesp_ yakosti _ VO_UA_2015.pdf.
12. Стандарт вищої освіти перший (бакалаврський) рівень 075 – «Маркетинг». URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/075-marketing-bakalavr-1.pdf.
13. Професійний стандарт «Фахівець з методів розширення ринків збуту (Маркетолог)». URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/714-2_ps_fahivec_z_metodiv_rozsirenna_rinku_zbutu_marketolog.pdf.
14. International Standard Classification of Education (ISCED 2011). URL: https://www.datenportal.bmbf.de/portal/en/G294.html#:-:text=ISCED%20was%20developed%20by%20UNESCO,facilitating%20national%20and%20international%20comparisons
15. ISCED Fields of Education and Training 2013 (ISCED-F 2013). URL: http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/isced-fields-of-education-and-training-2013-en.pdf
16. International standard classification of education: Fields of education and training 2013 (ISCED-F 2013) field descriptions. URL: https://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification- of-education-fields-of-education-and-training-2013-detailed-field-descriptions-2015-en.pdf

17. Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning (Text with EEA relevance.). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_2018.189.01.0001.01.ENG&toc-OJ:C:2018:189:TOC

18. The European Qualifications Framework: Supporting Learning, Work and CrossBorder Mobility. URL: http://www.ehea.info/Upload/TPG_A_OF_RO_MK_1_EQF_Brochure.pdf;

19. Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/04_2016_ESG_2015.pdf;

20. Higher Education in the World 8 Special issue. New Visions for Higher Education towards 2030. Barcelona, GUNI, May 2022. URL: https://www.guninetwork.org/files/guni_heiw_8_complete_-new_visions_for_higher_education_towards_2030_1.pdf

21. LICP У ДІ. URL: https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku

22. Рамка цифрової компетентності громадян України. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/1/7451-ramka_cifrovoi_kompetentnosti.pdf

23. TUNING Educational Structures in Europe (Проект Європейської Комісії «Налаштування освітніх систем в Європі» (для ознайомлення з прикладами стандартів та вимог до компетентностей для різних предметних областей). URL: http://www.ehea.info/cid101886/tuning-educational-structures-europe.html.

24. Національний освітній глосарій: вища освіта (4-е вид., перероб. і доп.) / Авт.-уклад.: В.Є. Бахрушин, М.І. Винницький, В.М. Захарченко, І.О. Золотарьова, С.А. Калашнікова, В.І. Луговий, М.Р. Мруга, Ю.М. Рашкевич, І.М. Сікорська, А.В. Ставицький, Ж.В. Таланова, С.П. Шитікова /За ред. В.Г. Кременя, В.Є. Бахрушина, Ю.М. Рашкевича. 2024. 114 с. URL: https://erasmusplus.org.ua/wp-content/uploads/2024/10/glosarijvo_2024_here_neo_ivo_napn_mon_30.09.2024.pdf.

25. Бахрушин В.Є. Стандартизація вимог до вищої освіти, як інструмент забезпечення якості вищої освіти: рівні вищої освіти та предметні області. Освітня аналітика України. 2020. No 2(9). С. 50-66. URL: https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/4_Bakhrushin_29_2020_50_66.pdf.

26. Рашкевич Ю.М. Болонський процес: історія, стан та перспективи. Освітня аналітика України" 2018, No 3 (4), С. 5-16. URL: https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2018/12/5_16_Rashkevich.pdf

27. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації / Авт.: В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. - Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. - 120 с. URL: https://erasmusplus.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/Rozroblennya_osv_program.pdf